

Annukka
Leppänen-Turkula

HUOMENNA... JA EILENKIN

Kertomus
tulevaisuudesta
ja eilisestä

Huomenna ... ja eilenkin

Kertomus tulevaisuudesta ja eilisestä

© 2023 Annukka Leppänen-Turkula

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-1754-7

Huomenna ... ja eilenkin

Kertomus tulevaisuudesta ja eilisestä

Hei, tämä on vähän outo juttu, mutta mä tajusin juuri, että mä tiedän kaiken!

Häh? Holopainen katsoi Emmaa kummastuneena. Ihanko totta? Siis tiedät kaiken, mistä?

No kaikesta tietenkin! Niinhän mä just sanoin. Emma suorastaan säteili.

Holopainen tuijotti Emmaa. Ikääntynyt akka, pyöreä, kiloja liikaa. Mutta hyväntuulinen äly loisti harmaista silmistä. Naisen ikää tai kiloja ei ajatellut, jos katsoi häntä silmiin. Holopainen piti Emmasta. Holopaisen vaimo Minja oli jopa joskus, jossain yhteydessä kysynyt rakastiko Holopainen Emmaa. Hän oli miettinyt hetken ja sanonut sitten, että ehkä tavallaan, mutta ihan eri tavoin kuin Minjaa. Tämä oli nauranut ja sanonut ”hyvä”, eikä Holopainen edelleenkään ollut ymmärtänyt vaimoaan. Hän nauroi.

Okei, kerro nyt sitten, mitä hemmettiä sä tiedät selaista, mitä me muut ei muka tiedetä.

Sanna kuuli keskustelun ja loi ihmettelevän katseen Holopaiseen. Siis mitä? Mitä ihmettä te kaksi nyt taas olette keksineet?

Koko tämä meidän tutkimusjuttumme, kaikki kadonneet ihmiset, koko homma, mä tiedän siitä nyt kaiken. Tai oikeastaan mä ymmärrän mitä on tapahtunut ja miksi. Mä tiedän miksi ihmisiä häviää jälkiä jättämättä, miksi kukaan ei muista niistä mitään. Kaikki nää kummalliset kadonneet ihmiset, jotka ovat olleet olemassa,

mutta joista ei tiedetä mitään. Mä tiedän mikä merkitys on muistilla ja ennen kaikkea mikä ero on muistamisessa. Kaiken lisäksi mä tiedän mitä elämä on. Hankkii vaan jo etukäteen kalmakotelot valmiiksi kaappiin odottamaan, se on ehdottomasti paras ratkaisu mitä me ollaan tähän mennessä kehitetty. Tai se on oikeastaan ainoa konkreettinen juttu, mitä yleensä ollaan tähän mennessä tehty. Toivottavasti ihmiset tajuavat mistä on kyse.

Meillä on jo kalmakotelot odottamassa, ei tarte tilata enää. Holopainen murahti. Minja halusi ne ihan ensimmäiseksi, olihan se itse niitä luomassa. Otettiin vielä sellaiset oikein luksusversiot, viskipaukut ja kaikki mahdollinen mukana.

Joo, mä ymmärrän, että teillä on kalmakotelot valmiina, asiaa kehittäneet ihmiset, mutta mitä ihmettä sä Emma melskaat noin muuten? Sanna vaikutti miltei ärtyneeltä. Mitä ihmettä sä tarkoitat kun sanot, että tiedät nyt kaiken.

Pientä ajattelua, Emma sanoi. Pienet harmaat aivosolut töissä, ihan suoraan jostain Hecule Poirotin jutusta. Yksinkertaisimmillaan totuus tietenkin on se, että kun sielu häviää, kroppa hajoaa, ja ihminen kuolee. Siis ihmisen fyysinen olemus lakkaa olemasta. Se tavallinen kuolema, surraan, muistellaan, itketään. Mutta entä nää meidän kadonneet, joista ei ole jäänyt minkäänlaisia muistoja tai kenenkään surua? Asia on ihan yksinkertainen. Ettekö te tajua, elämä on energiaa, joka ei katoa, muuttuu vain toiseen muotoon. Elämä on energiaa ja energiaa koskee

yksi luonnonlaeista, energian häviämättömyyden laki! Ja luonto ratkaisee ihan itse kaikki ne ongelmat, joita me ihmiset ollaan vuosisatojen aikana kehittäneet. Lempeästi ja kiltisti ja antaa meidän vielä jatkaa melskaamistamme.

Sielu häviää, Holopainen mussutti. Mikä sielu? Ja miten niin sielu häviää ja kroppa hajoaa?

Jotkut puhuvat tietoisuudesta, sitähan tutkitaan vaikka missä. Siis sitä miksi ihminen on ihminen, mikä tekee meistä jotenkin muista olennoista poikkeavia otuksia. Joku kutsuu sitä elämänenergiaksi tai ihmisen sisimmäksi olemukseksi, se on se mikä tekee ihmisestä ihmisen. Mä selitän sen, kunhan kerkiän.

Oota vähän, Sanna sanoi. Mun tarttee vähän tarkentaa, ihan vaan itseäni varten. Sun ajatustesi lento on aina silloin tällöin vähän liikaa mun käsityskyvylleni. Siis ihan vaan taustoista. Mä tiedän, että tietoisuuden tutkijat yrittävät paikallistaa tietoisuutta jonnekin ihmisen aivoihin, löytää aivotointoja, jotka liittyvät siihen. Siis että ihminen on tietoinen siitä, että on ihminen. Asiaa tutkitaan ihan todella, koska se voisi vaikuttaa aika moneen juttuun. Tekoälyn kehittäjät esimerkiksi voisivat hyötyä siitä, että ihmisten tietoisuus pystyttäisiin jotenkin paikallistamaan aivoissa ja vaikkapa simuloimaan tietokoneella. Tää vaikuttaa ainakin meidän Heleniukseen, virtuaalinen mies tarvitsee tietoisuutta. Virtuaalinen Helenius on tuolla jossain Isakssonin kanssa, ne voisivat tulla mukaan.

Viereisestä huoneesta kuului sanailua.

Emma tanssahteli pienin askelin ympäri huonetta.

Se oli aika jännää, mä koin ihan kokonaisvaltaisen valaistumisen. Juttu valkeni mulle ihan yllättäen. Mä olin suihkussa enkä oikeastaan ajatellut mitään, ja sitten PAM, mä tajusin tän jutun. Aika jännää muuten, suihku on paikka, jossa aika usein saa uusia ajatuksia tai tajuaa asioita. Kai se johtuu siitä, kun ei varsinaisesti edes ajattele mitään, kunhan pesee itseään, aika automaattisesti. Joo, ja tän kaiken muun lisäksi tai sen takia mä tiedän myös miksi mä olen tällainen. Tosin se ei valjennut mulle suihkussa vaan oli ihan vaan tavallinen välähdys muista asioista.

Ai niin kuin millainen? Sanna kysyi. Tarkoitatko sä, että sä tiedät miksi sä käyttäydyt niin tyypillisesti jotenkin, siis niin kuin ... tai siis, miksi sä siis olet tollanen, aika tyypillinen, miten sen nyt sanoisi...

Holopainen vaiensi Sannan.

Emma esittää nyt Kaiken Teorian, kuulkaa uutta Esko Valtaojaa!

Holopainen suorastaan nauroi. Onko sulla nyt varmasti sekä suhteellisuusteoria että kvanttifysiikka hallussa ja oletko sä pystynyt jotenkin yhdistämään ne?

Hitto sinä ja sun Valtaojasi! Emma parahti. Se on harvinaisen fiksu mies ja osaa selittää asioita niin, että ihmiset ymmärtää. Mä olen nähnyt pari sen luentoa ja ne oli todella mielenkiintoisia. Mutta enhän mä nyt aio mitään

Kaiken Teorioita keksiä, mä olen vain ymmärtänyt mitä tää kaikki on.

No, sekin on jo aika paljon. Holopainen puuskahti. Annapa siis tulla, kyllä me kuunnellaan.

Mä siis tiedän, mitä mikä on elämän tarkoitus, Emma hihkui.

Se on 42. Tasan. Virtuaalinen-Helenius kääntyi jostain.

Toi on vanha vitsi, joku sanoi niin jo kauan sitten. Emma huokasi. Hän oli varma, että Virtuaalinen-Helenius hymyili. Sä olet luntannut sen jostain.

Isaksson naureskeli. Joo. Virtuaalisella taitaa olla kaikki tekstit aika nopeasti selattuina ja sitten sieltä tulee just sopivaan kohtaan tarkoitettu lainaus.

Niin, mutta hei. Tarkoittaako toi että Virtuaalisella-Heleniuksella on huumorintajua? Emma äimisteli. Toi oli oikeastaan ihan hyvä juttu.

Mä iteroin vähän ja tulín siihen tulokseen, että tämä voisi huvittaa sinua. Virtuaalinen-Helenius katsoi Emmaa. Alan pikku hiljaa osata joitakin asioita.

Ei mutta tää voi viedä vähän aikaa. Istukaa alas niin, mä kerron, ainakin niin pitkään kuin jaksatte kuunnella.

Ihan ekaksi, kertokaa mulle mitä te muistatte ja miten te muistatte.

Hetkinen, Holopainen keskeytti. Siis mitä me muistetaan? Mitä sä sillä tarkoitat? Meinaan vaan, että ainakin minä muistan vaikka mitä, koska olen minä. Enkä kyllä välttämättä halua kertoa kaikkea mitä mä muistan.

Ja mitä tarkoitat sillä, miten muistatte? Voiko ihminen muistaa asioita eri tavoin?

Voi tietenkin. Mulla esimerkiksi on hajumuistoja ja ne on aika vahvoja, ja sitten sellaisia hämäriä muistoja, joista en ole ihan varma. Mun iho muistaa asioita.

Ok, siis mitä ja miten.

Joo, ihan vaan sellaista jutustelua, mitä te muistatte. Muistaminen on tärkeää, jos ajattelette vaikka meidän omaa tutkimusjuttua, kadonneita ihmisiä, joista kukaan ei tiedä mitään.

Kaikki oli alkanut jo vuosia sitten. Nuorena, vastavalmistuneena insinöörinä Emma oli päässyt valtion tutkijaksi. Hän oli kiinnostunut kaikesta. Kun hän pyöräili kesäisin Lauttasaaresta Otaniemeen, matkalla oli ollut vain Sinebrychoffin huvila ja Nesteen torni, muu ranta oli ollut metsää. Otaniemessä oli ollut teknillinen korkeakoulu ja tutkimuslaitos, kappeli ja opiskelija-asuntoja. Opinnot päätettyään Emma sai työpaikan tutkimuslaitoksesta, osti oman asunnon, huolehti omista asioistaan, söi omasta mielestään terveellisesti, luki kaikkea mahdollista ja tarkkaili ihmisiä. Työpaikka oli juuri sopivan suuri muodostamaan tarkkailtavan kokonaisuuden, siellä oli monia mielenkiintoisia ihmistyyppejä. Mutta se oli kuitenkin riittävän pieni siihen, että jotakuinkin kaikki tunsivat toisensa. Joskus Emma ajatteli, että tutkijoiksi ryhtyivät ihmiset, jotka olivat hieman sisäänpäin kääntyneitä, harrastivat omituisia asioita ja olivat muutoinkin varsin persoonallisia. Siis omituisia.

Koko sen merkillisen 80-luvun alun Emmaa oli vaivannut outo tunne siitä, että kaikki ei ollut kohdallaan. Hän tarkkaili ihmisiä, tapahtumia, ympäristöä, lehtiä, uutisia, yleensä kaikkea mahdollista, mutta ei saanut selvitettyä tunteensa syytä tai alkuperää.

Elämä sellaisenaan ei ollut muuttunut. Syyskuun päivät vaihtuivat lokakuuksi, ihmiset kyyristelivät sateenvarjojensa alla, Helsingin Sanomat tipahtivat postilu-

kusta aikaisin aamulla, raitiovaunut kirskuivat Helsingin keskustassa ja syysäreät ihmiset heilahtelivat toisiaan vasten. Mutta jotain oli muuttunut. Sen aisti vain lievänä epävarmuutena, jonain aavistuksen varjona. Tähän asti jokaisessa tutkijapalaverissa oli valitettu tilan puutetta, sitä, kuinka tieteellistä työtä jouduttiin tekemään miltei kyynärpäät toisten suussa. Nyt asiasta ei enää puhuttu, ongelma oli yksinkertaisesti lakannut olemasta. Tilaa oli tarpeeksi kaikille, kukaan ei valittanut. Mutta mikä oli lakannut olemasta, sitä Emma ei pystynyt täysin käsittämään. Mikä oli muuttunut, miten ja miksi?

Tuona kuulaan kirkkaana lokakuun päivänä hän oli ollut matkalla toimistoon viedäkseen raporttinsa sihteeristölle, jotta se kirjoitettaisiin puhtaaksi. Hän oli ajatellut samalla vaihtaa muutaman sanan paikalla olevien ihmisten kanssa.

Ihmisten kanssa juttelu oli hänestä ehdottoman tärkeää, se irrotti välillä ajatukset omista tutkimuksista ja toi inhimillisen kontaktin työhön. Tosin hän joskus mietti, että ulkoilu koiran kanssa ajoi asiaa vähintään yhtä hyvin, mutta tänään ajatusten paino oli jälleen sanalla ”inhimillinen”. Huoneisiinsa linnoittautuneet tutkijat muuttuivat helposti erakoituneiksi, vähän kummallisiksi yksilöiksi, joista tavallisten ihmisten oli vaikeaa saada mitään irti. Toimistossa istui neljä naista, jotka hoitivat koko laboratorion kaikenlaiset sihteerin työt, he kirjoittivat koneella puhtaaksi tutkijoiden raportit,

toivat ne korjausluettaviksi ja korjasivat, tilasivat lentoja ja varasivat hotelleja, tekivät matkalaskuja, arkistoivat ja laskuttivat. Emma oli kerran tullut toimistoon ja kuullut iloisen naurun, joka loppui hänen saapuessaan. Emman uteliaan ilmeen nähtyään Birgitta oli näyttänyt hänelle käsinkirjoitettua tekstiä ja sanonut, että he parhaillaan yrittivät arvata mitä Emma oli kirjoittanut. Emma vilkaisi harakanvarpaitaan ja nauroi mukana. Sen jälkeen hän oli anonut ja hämmästykseseen myös saanut kirjoituskoneen, jolla pystyi kirjoittamaan selkeitä ja luettavia raporttiluonnoksia. Puhtaaksikirjoitusvaiheessa virheiden määrä oli oleellisesti pienentynyt, koska puhtaaksikirjoittajat pystyivät lukemaan hänen tekstiään.

Hän kulki käytävää ja kuuli tutun keskusteluäänien nurkan takaa. Hänellä ei ollut mitään halua tavata kyseistä puhujaa, vaikka inhimillistä kontaktia kaipasikin, joten hän aukaisi lähimmän oven ja livahdi sisään. Oven takana oli samanlainen vakiokalusteinen tutkijanhuone kuin hänellä itselläänkin, tuoli, pöytä, kirjahylly, puheelin, roskakori, sellainen huone, johon persoonallisuutta toivat huoneen käyttäjän paperi-, lehti- ja kirjapinot, kasvit, esineet, kuvat ja julisteet, joilla kukin itseään halusi ilmaista. Muutamat Emman tutut pitivät huoneensa säntillisessä järjestyksessä, kirjat hyllyssä ja paperit pinnossa. Emma ei osannut. Hänen huoneessaan vallitsi ulkopuolisen silmissä melkoinen kaaos, mutta hän itse osasi poimia juuri oikean asian juuri oikeasta pinosta,

jos joku jotakin kysyi. Se oli hallittua kaaosta, oma tapa organisoida sekä ajatuksia että asioita.

Tässä huoneessa kirjoituspöytää verhosi ohut pölykerros. Se tuntui itse asiassa verhoavan koko huonetta, kaikkea siinä olevaa. Näytti siltä, ettei kukaan ollut käynyt huoneessa useampaan viikkoon.

Emma hätkähti. Hän oli ollut tutkimuslaitoksen palveluksessa monta vuotta. Hän tunsu talon ja sen ihmiset. Periaatteessa ei ollut paikkaa jota hän ei tuntisi, eikä ihmistä, jota hän ei olisi vähintäänkin nähnyt. Kesäaikaan käytävät tosin vilisivät erilaisia tuntemattomia naamoja, mutta syksyyn mennessä nekin oli oppinut tunnistamaan ainakin ulkonäöltä. Osa oppi jopa sanomaan ”hei” tai jotain muuta tervehdykseen viittaavaa, kun niiden kanssa riittävän kauan harjoitteli. Emma oli ottanut tavakseen tervehtiä ihmisiä, hänestä se toi arkeen mukavan lisän. Viimeistään kolmannella kerralla useimmat alkoivat vastata, jotkut jopa hymyillä. Kesäihmiset hävisivät syksyn myötä. Osa katosi jatkamaan lukujaan yliopistoihin, osa jonnekin muualle. Mutta nyt hän tajusi, että oli saapunut huoneeseen, jonka haltijasta hänellä ei ollut minkäänlaista tietoa. Hän katseli pölyistä kirjoituspöytää, kirjahyllyä, paperipinoja, ikkunalaudalle kuivahtanutta, pölyistä ruukkukasvia.

Emma nojasi varovasti ikkunalautaan, tuoliin hän ei uskaltanut takamustaan sijoittaa. Ainakin se olisi pölyyntynyt, jos ei muuta. Hän ei tiennyt kenen kuuluisi

istua pöydän ääressä, missä kyseinen henkilö nyt oli ja miksi. Hän ihmetteli, kuinka tällainen iso huone saattoi olla pölyyntymässä itsekseen laboratoriossa, joka kärsi tilapulasta.

Hänen alitajuntansa kaivoi esiin oudon tunteen, jonka hän oli kokenut joskus kauan sitten.

Lapsena Emma oli nähnyt kuolleen isänsä. Hän oli ollut kymmenen, kun isä aika odottamatta kuoli. Äiti, veli, sisko ja hän menivät sairaalan kappeliin, jossa isä makasi. Joku vaati Emmaa suutelemaan isän poskea. Se oli kylmä eikä tuntunut ihmisen iholta. Kevyen kosketuksen jälkeen Emma tiesi, että se ei ollut hänen isänsä. Se oli vain jotain, joka näytti hänen isältään. Hänen isänsä oli jossain muualla, ei tämä kummallinen, isän näköinen, kylmä ruumis, jonka vierellä äiti, sisko ja veli itkivät. Aino-täti oli myös tullut paikalle ja itki vuolaasti.

Isä oli lukenut Emmalle muumikirjoja koko Emman lapsuuden. Jotenkin Emma ajatteli, että isä oli Muumipappa ja luki hänelle juttuja, jotta hän tietäisi asioista. Muumipappa oli hyvin salaperäinen, hän eli omassa maailmassaan. Hän purjehti veneellään tai istui salaperäisessä luolassa lukemassa, joi viskiä salaisten ystäviensä kanssa, päässään silinterihattu. Oikeasti Emman isä ei purjehtinut, mutta luola hänellä varmasti oli ja silinterihatun Emma oli nähnyt ihan itse. Ehkä isäkin oli lähtenyt merille, niin kuin Muumipappa. Joskus tulisi taikamainen Juhannus ja isä palaisi, päässään silinterihattu.

Isän hautajaiset olivat suuret, hän oli ollut tärkeässä asemassa työelämässä, nouseva ura edessään. Äiti oli jotenkin lohduton kaikkien puheita pitävien ihmisten ja surunvalittelujen keskellä. Emma, hänen veljensä ja sisarensa yrittivät ymmärtää tapahtumia. Kukaan ei lohduttanut lapsia, se ei kuulunut asiaan, ei siihen aikaan. He selvi-

HUOMENNA... JA EILENKIN

Kertomus
tulevaisuudesta
ja eilisestä

Ihmisiä katoaa aivan yllättäen, häviää jälkiä jättämättä. Jopa muistot kadonneista häviävät kaikkien muiden ihmisten aivoista. Jäljelle jää tavaroita ja erilaisia tietoja, joista voidaan päätellä, kenestä on kyse, mutta ei mitään muuta. Mitä tapahtuu ja miksi?

Pieni tutkijaryhmä saa selvitettäväkseen ongelman, ratkaisun löytyminen vie aikaa, eikä se ole helppoa. Onneksi tutkijaryhmän tarmo riittää kaikenlaisiin muihinkin kysymyksiin, jotka ihan yleisesti vaivaavat ihmisiä. Apuun he saavat myös Virtuaalisen-Heleniuksen, joka parhaimmillaan osoittaa, mitä tekoäly voi olla ja kertoo myös sen, mitä se ei ole.

Mitä siis tapahtuu huomenna? No, silloin tapahtuvat kaikki ne asiat, jotka eivät ole ehtineet tapahtua eilen tai tänään. Tässä tarinassa kerrotaan, että tärkeintä on ystävyyks ja se, että elämään suhtautuu uteliaasti ja ainakin jonkinlaisella huumorilla.

BoD

9 789528 017547

